

Füzéki István Emlékérem Díj

2023

NAGY ZOLTÁN

Nagy Zoltán 1968-ban Debrecenben szerzett könyvtárosi végzettséget; szakmai gyakorlatát a KLTE Könyvtárában, illetve a Hajdú-Bihar Megyei Könyvtárban Bényei Miklós, a Debreceni Városi Könyvtárban Kertész Gyuláné mellett teljesítette.

1970-ben került Budapestre, 1971-ben lépett be az Országos Széchényi Könyvtárba, mint a könyvtáros diplomája mellett fényképész végzettséggel is rendelkező szaktanácsadó, az akkor alakult Mikrofilmtárba. Folyamatosan - mintegy 40 éven át - a nemzeti könyvtárban dolgozott, 2010-ben vonult nyugállományba. Ezt követően önkéntes munkatársként, jelenleg is az OSZK-ban dolgozik.

A 70-es évek óta több országos fényképészeti kiállításon is díjazták fotós tevékenységét, a nevezetes Debrecen Műhely 67 fotóművészeti tárlat megszervezése nyomán elismert fényképésszé vált. Ezeket az ismereteit hasznosítani tudta az OSZK filmjeinek, fotóinak és fényképeinek megőrzése és gyűjteménnyé szervezése során, majd később a gyűjtemény kezelését ellátó önálló osztály létrehozásakor.

A legkiemelkedőbb feladata a nemzeti könyvtár rohamosan pusztuló periodika gyűjteményének megmentése volt, mikrofilmkészítés segítségével. A cél az akkoriban 40-45 millió hírlapoldalra becsült, jelentős mértékben savas, széteső, töredezett napilapok, hetilapok és folyóiratok megmentése volt. Ez a Hírlapállományvédelmi Mikrofilmezés néven ismertté vált program keretében valósult meg. 1973-ban létrejött az OSZK Hold utca 6. szám alatti részlegében az Országos Könyvtári Állományvédelmi Központ; itt közel 50 munkatárs, köztük könyvtárosok, történészek, restaurátorok, fényképészek,

dokumentátorok, informatikusok és technikusok dolgoztak, Nagy Zoltán szervezése és irányítása alatt, mintegy 35 éven át, egészen 2008-ig. Munkájuk eredményeként közel 60 millió mikrofilm – negatív és pozitív felvétel – készült, megőrizve a magyar történeti sajtóanyag legjelentősebb részét az 1700-as évek elejétől egészen az 1940-es évek végéig. Nem csak az OSZK páratlan Hírlapkönyvtárában megtalálható dokumentumok feldolgozására került sor, hanem a hiányzó címek pótlása is megtörtént az ország más könyvtáraiból, továbbá a határainkon túl lévő magyar közgyűjteményekből. Ezt a feladatot délvidéki, felvidéki, erdélyi, horvátországi, szlovéniai és ausztriai helyszíni mikrofilmkészítéssel lehetett csak megoldani. A külföldi utakat Nagy Zoltán szervezte meg, és Jugoszláviában Újvidéken, Szabadkán, Újlakon, Zágrábban, a Muravidéken, valamint Erdélyen át Kárpátaljáig a legkülönbözőbb könyvtárakban tevékenykedett 1976-és 2007 között. Ezekről a munkákról az általa szerkesztett Mikrofilmek Címjegyzéke, Új sorozat, Időszaki Kiadványok eddig megjelent 12 kötetében számolt be, amely nyomtatott bibliográfiaként és lelőhely jegyzékként jutott el a világ szinte minden részére, könyvtárakba, egyetemekre és más intézményekbe. Emellett megszervezte az OSZK Fényképtárát, amelynek kezelését a Különgyűjteményi Igazgatóság szervezetén belül 2007-től önálló osztály látja el. Ennek részeként létrehozta az OSZK Történeti Fényképgyűjteményét, amelyet jelenleg is önkéntes könyvtárosként és fotótörténészként fejleszt.

Nagy Zoltán hivatalos könyvtárosi tevékenysége mellett az 1970-es évek végén lépett be a Magyar Könyvtárosok Egyesületébe, s ott bekapcsolódott az 1970-ben létrejött Műszaki Könyvtáros Szekció (MKSZ) munkájába, számos munkatársát is bevonva az egyesületi szakmai tevékenységbe. Az MKE vándorgyűlésein az 1980-as évek végétől ő szervezte a szekció szakmai napjainak programját, ahova neves belföldi és külföldi szakembereket is meghívott. Ezek a rendezvények közkedvelté váltak az MKE tagságának

körében. A 2000-es évek elején választották meg az MKSZ titkárává. Ezt a tisztséget 2006-ig töltötte be, majd 2007-től az MKSZ elnöke lett. Azóta több cikluson át újraválasztották 2023-ig; ekkor az MKSZ tagsága tiszteletbeli elnökké választotta.

Nagy Zoltán vezetése alatt a Műszaki Könyvtáros Szekcióban új programok is indultak, amelyek közül kiemelkedik a Kárpát-medencében, a határainkon túli magyar könyvtárak támogatási programja. Ennek keretében szinte nincs is olyan országrész vagy tájegység, ahova a minden évben megszervezett tanulmányutak keretében, alkalmanként mintegy 45 fő könyvtáros és más kulturális munkatárs el ne jutott volna. Voltak olyan utak is, mint az első világháború déli frontjának tiszteletére szervezett tanulmányút, amelyen több, mint 70 fő vett részt, leróva kegyeletét a Caporettonál, Isonzónál és a Doberdónál elesett magyar katonák sírjánál. 2017-ben a Műszaki Szekció Nagy Zoltán vezetésével látogatást tett a Felvidéken és az I. világháborús emlékhelyeken Dél-Lengyelországban. 2018-ban szakmai napot szervezett Claude Monet világhírű festményeinek megtekintése céljából Bécsben az Albertina Múzeum kiállításához kapcsolódóan. A Szekció 2019. évi őszi tanulmányútján a Délvidéken és Szerbia magyarlakta területein a pozsareváci békéről (1718) emlékezett meg. Ugyanebben az évben a Szekció a kecskeméti Mercedes gyárba is eljutott.

Igen jelentős fejlesztése volt az MKSZ kiadványainak - MKSZ HÍRADÓ, majd az elektronikus sajtó, azaz az MKSZ Honlap - újjászervezése, létrehozása. A honlap közkedveltté vált az MKSZ tagságának körében: előzetesen tájékoztat a szervezet programjairól, majd beszámol a lezajlott eseményekről, képekkel illusztrálva azokat. Nevéhez fűződik továbbá a MUSZKON levelező portál létrehozása, amely a leggyorsabb tájékoztatási eszköz tagság számára.

Mindezeknek nemcsak a szakmai szerkesztési munkálataiban vesz részt, de írásai és cikkei is rendszeresen – immár több évtizede – megjelennek ezeken a

fórumokon, valamint a könyvtári szaksajtóban, így a Könyv, Könyvtár, Könyvtárosban, a Könyvtári Levelezőlapban, az MKE Honlapján, az MKSZ Híradóban.

Kiemelendő az MKSZ létrejöttének 40. évfordulójára megszervezett jubileumi szakmai konferencia és az arról megjelent írások közzlése Nagy Zoltán szerkesztésében. Az MKE alapításának 75. évfordulójára 2011-ben jelent meg *Az MKE története 1935-2009 között* című 768 oldalas, azóta már közismertté vált kötet, amelynek Bényei Miklós mellett, Nagy Zoltán volt a képszerkesztője. Ehhez kapcsolódóan az MKE képarcívumát, illetve WEB-es képgyűjteményét *MKE 80* címmel Nagy Zoltán szerkesztette és a technikai szerkesztővel azóta is működteti.

Nagy Zoltán a Műszaki Szekció keretei között több szakmai rendezvénynek is szervezője volt; többek között 2019-ben *Nemzeti dokumentumkincsünk országos könyvtári digitalizálási stratégiája és megvalósítása az OSZK-ban* címmel szervezett konferenciát. A Műszaki Szekció valamennyi vándorgyűlésen és a Könyvfesztiválokön is önálló programmal jelent meg az ő vezetésével.

2006-ban MKE Emlékéremmel ismerték el tevékenységét, 2017-ben elnyerte a Magyar Kultúraért Kitüntetését. Szinnyei József-díjat vehetett át Balogh Zoltántól, az emberi erőforrások miniszterétől, valamint megkapta a Herceg Ferenc Emlékplakettet is.